

απόψεις

Όταν η αποταμίευση συντηρεί την κατανάλωση...

Στις "Απόψεις" των δύο προηγούμενων τευχών του ΔΦΝ¹ σχολιάσαμε τις συνέπειες της υπερβολικής φορολογικής επιβάρυνσης, σε σχέση με τον αναμικτό ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας και μετά από πολλά χρόνια σκληρής ύφεσης που κατέληξε στη συρρίκνωση του ΑΕΠ. Στις προηγούμενες "Απόψεις" επισημάναμε τα προφανή: χωρίς κατανάλωση και αποταμίευση, με τα έσοδα από τους φόρους να μην κατευθύνονται στην έστω με κρατικές δαπάνες ανάπτυξη, η πολυπόθητη διόγκωση του συνολικού προϊόντος μοιάζει αδύνατη ή πάντως εξαιρετικά δυσχερής.

Τα πιο πάνω προφανή επιβεβαιώνονται από πολλαπλούς οικονομικούς δείκτες, όπως προκύπτει και από τα στοιχεία της ΕΛΣΑΤ για το πρώτο τρίμηνο της φετινής χρονιάς. Ειδικότερα, κατά τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ², για το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, το έλλειμμα στο εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκε στο ποσό 3,9 δις ευρώ, έναντι του αντίστοιχου περσινού ποσού 4,9 δις ευρώ (εισαγωγές 16 δις έναντι 15,9 δις και εξαγωγές 12,1 δις έναντι 11,1 δις). Παράλληλα, οι τρέχοντες φόροι εισοδήματος και περιουσίας ανήλθαν σε ποσό 2,265 δις ευρώ έναντι ποσού 2,112 δις κατά το αντίστοιχο τρίμηνο 2017. Η ΕΛΣΤΑΤ διαπίστωσε οριακή αύξηση 1% στην καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών, όπως αυτή αποτυπώνεται στο συνολικό ΑΕΠ, (300 εκ. ευρώ, σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο 2017). Όμως, η συμμετοχή της καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών στη συνολική διαμόρφωση του ΑΕΠ περιορίσθηκε, καθώς η ανάπτυξη 2,3% που σημειώθηκε κατά πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο στην αύξηση των εξαγωγών και όχι στην αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών.

Αν, λοιπόν, αναλογισθούμε ότι η καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών αντιπροσωπεύει ποσοστό περίπου 70% του συνολικού ΑΕΠ της χώρας, είναι προφανές ότι η οριακή ανάπτυξη της κατανάλωσης (1%) των νοικοκυριών αντανakλά κατ' ουσία την αναμικτή οικονομική δύναμη των ενεργών πολιτών της χώρας. Αν, μάλιστα,

¹ Δ.Φ.Ν. 2018, τεύχ. 1621 «Τα θλιβερά στατιστικά στοιχεία της υπερφορολόγησης», σελ. 241 και Δ.Φ.Ν. 2018, τεύχ. 1620 «Η υπερφορολόγηση και τα αποτελέσματά της», σελ. 145.

² Βλ. ενδεικτικά και εφημερίδα «Η Ναυτεμπορική», 26.7.2018.

κανείς ελέγξει την πηγή προέλευσης των χρημάτων που τα νοικοκυριά διέθεσαν στην κατανάλωση, η ανησυχία για τα περιθώρια ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας μεγαλώνει. Καθώς, το ποσοστό αποταμίευσης των νοικοκυριών, όπως αυτό προκύπτει από τον λόγο της ακαθάριστης αποταμίευσης προς το ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα, ήταν για το πρώτο τρίμηνο του 2018 αρνητικό / -11,2% (όπως αρνητικό άλλωστε ήταν και για το πρώτο τρίμηνο του προηγούμενου έτους / -12,5%). Το αρνητικό αυτό ποσοστό καταδεικνύει το γεγονός ότι η διαπιστωθείσα οριακή θετική μεταβολή 1% στην κατανάλωση των νοικοκυριών κατ' ουσία προέρχεται από τη διάθεση αποταμιεύσεων και όχι από την αύξηση των διαθέσιμων νέων εισοδημάτων. Επομένως, για να το αποτυπώσουμε καθαρότερα, οι ενεργοί πολίτες της χώρας μας εξακολουθούν να χρησιμοποιούν τις αποταμιεύσεις τους για την πληρωμή φόρων και καταναλωτικών τους δαπανών.

Το συμπέρασμα αυτό μας βοηθά να κατανοήσουμε τους λόγους για τους οποίους και κατά το πρώτο τρίμηνο του έτους 2018, πριν τουλάχιστον την έναρξη της τουριστικής περιόδου, δεν παρατηρείται ουσιαστική οικονομική ανάκαμψη των νοικοκυριών και κατά συνέπεια της ιδιωτικής οικονομίας και ακολούθως της οικονομίας γενικότερα. Χωρίς αύξηση των αποταμιεύσεων δεν είναι δυνατή η δημιουργία σωρευμένου κεφαλαίου για τη διενέργεια επενδύσεων. Το χρήμα εξακολουθεί να παραμένει ακριβό, οι τράπεζες δεν μπορούν να ανταποκριθούν στον βασικό τους ρόλο, αφού δεν έχουν ευχερή κεφάλαια να διαθέσουν στον δανεισμό. Κατά συνέπεια, δεν δημιουργούνται συνθήκες εγχώριας επιχειρηματικής επένδυσης κινδύνου και δεν απορροφάται το πλεονάζον εργατικό δυναμικό. Αντίστοιχα, δεν αποκτάται πλεονάζον εισόδημα ώστε να τοποθετηθεί στην κατανάλωση και αφού δεν αυξάνεται η κατανάλωση δεν μοχλεύεται αντίστοιχα το επενδυμένο κεφάλαιο, δεν υπάρχουν νέες εγχώριες επενδύσεις κ.ο.κ. Παράλληλα, τα κρατικά έσοδα από τους φόρους αλλά και τις ασφαλιστικές εισφορές, που πλέον έχουν αποσυνδεθεί από την ανταποδοτικότητά τους ως προς την προνοιακή διασφάλιση της σύνταξης και συνιστούν κατά κύριο μέρος αναγκαίους πόρους για τη διατήρηση του ασφαλιστικού συστήματος, δεν διοχετεύονται στη διενέργεια νέων επενδύσεων που θα μπορούσαν να αναθερμάνουν την κατανάλωση και την αποταμίευση. Αντίθετα, το σύνολο σχεδόν των εσόδων από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές διατίθεται στη διατήρηση της υφιστάμενης κρατικής δομής.

Έτσι, περιμένουμε με αγωνία τα στατιστικά στοιχεία του δεύτερου τριμήνου του τρέχοντος έτους, στο οποίο πλέον η τουριστική περίοδος θα έχει αρχίσει να αποδίδει σημαντικά αποτελέσματα. Κατά το δεύτερο αλλά κυρίως κατά το τρίτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους θα μπορέσουμε να παρατηρήσουμε την επίδραση του τουρισμού, που φέτος φαίνεται να παρουσιάζει αριθμητικό ρεκόρ, στη μόχλευση του κύκλου κατανάλωσης - αποταμίευσης.

Ασπασία Μάλλiou